Luonnonvarakeskus

Dnro: 470/00 00 02 00/2021

25.2.2021

Asia: HE 8/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain 18 §:n sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 41 §:n muuttamisesta https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_8+2021.aspx

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Luonnonvarakeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Maatalouden rakennetukilain ja porotalouden rakennetukilain mukaan myönnettävien valtiontakausten pääomaa saa voimassa olevan lainsäädännön perusteella olla samanaikaisesti maksamatta enintään 80 miljoonaa euroa.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa lainsäädännön muutosesityksestä, jossa takausten enimmäismäärä ehdotetaan nostettavan 110 miljoonaan euroon. 30 miljoonan euron lisäyksen tavoitteena on mahdollistaa valtiontakausten myöntäminen tukikelpoisille maa- ja porotalouden investointihankkeille myös EU:n rahoituskausien välisen siirtymäkauden aikana vuosina 2021-2022.

2 Lausunto

Valtiontakaus on osa maatalouden rakennetukijärjestelmää. Takauksen merkitys rahoitusvälineenä on kasvanut viime vuosina pankkisäätelyn tiukentuessa ja investointien koon kasvaessa. Yhtiömuotoisten maatilojen määrän kasvun voidaan ennakoida kasvattavan takausten kysyntää entisestään.

Valtiontakausten avulla saadaan järjestettyä rahoitusta tuottavuutta ja kilpailukykyä parantaville maatalousinvestoinneille myös tilanteessa, jossa tilan omat vakuudet eivät ole riittävät lisärahoituksen saamiseen. Takautuvasti tarkasteltuna toimenpiteen kustannukset ovat olleet valtiolle vähäiset. Takaustappioiden riski on olemassa, mutta se on ollut varsin vähäinen. Vuosina 2007–2019 takaustappiot olivat keskimäärin 0,4 % takauskannasta, vaikka maatalouden kannattavuus oli jakson aikana yleisesti ottaen hyvin heikko ja jaksolle ajoittui suuria politiikkamuutoksia (mm. EU-ohjelmakauden vaihdokset 2008 ja 2015, maitokiintiöiden poisto 2015), markkinoihin liittyviä kriisejä (mm. Venäjän vientikielto 2014), sekä sääolosuhteisiin liittyviä vaihteluita (mm. Pohjois-Euroopan kuivuus 2018).

Nykyinen Makeran varoista myönnettävä valtiontakaus on luonteeltaan ns. täytetakaus, joka täydentää olemassa olevia muita vakuuksia. Takauksesta peritään myönnettäessä järjestelymaksua enintään 200 euroa sekä puolivuosittain maksu, jonka suuruus on 0,75 prosenttia takauksen kulloinkin jäljellä olevasta määrästä. Perityt takausmaksut ovat kattaneet valtiolle aiheutuneet korvausvastuut. Takausmaksu varmistaa osaltaan takauksen kohdentumisen sitä nimenomaisesti tarvitsevien investointien rahoitukseen.

Pankille valtiontakauksen etuna on se, että sille lainan osalle, johon kohdistuu valtiontakaus, ei tarvitse sitoa vakavaraisuussäännöstelyn mukaista pankin omaa pääomaa.

Takausten enimmäismäärän nostaminen esityksen mukaisesti 110 miljoonaan euroon on investointien jatkumisen turvaamiseksi perusteltua, sillä takausten kysynnän voidaan ennakoida jatkavan kasvuaan. Lisäksi takaus on osoittautunut kustannustehokkaaksi rakennetuen muodoksi. Muutos edellyttää kuitenkin vastapääoman riittävyyden varmistamista Makeran taseessa, jottei Makeran käyttösuunnitelmalla jouduta rajaamaan takauksia lainsäädännön sallimaa enimmäismäärää pienemmäksi.

Valtiontakausten roolia maatalousinvestointien tukimuotona on käsitelty tarkemmin julkaisussa:

Heikkilä A-M. ja Niskanen, O. 2020. Maatalousinvestointien tukimuotojen arviointi ja maatilatalouden kehittämisrahaston rooli niiden toteutuksessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 47/2020. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-000-7

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Erikoistutkija Olli Niskanen ja erikoistutkija Anna-Maija Heikkilä, Luonnonvarakeskus